

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

manou situací pak byl suterén novověkého domu ze 17. až 18. století, dále zděný suterén novověkého domu, jehož zásyp obsahoval recentní materiál (20. století), a novověká zásobní jáma, která kromě zlomků keramických nádob (18. století) poskytla i poměrně bohatý (a skladbou zajímavý) soubor zvířecích kostí. Zachycena zde byla i část neolitického sídliště (viz oddíl Neolit). Většina situací, nacházejících se v ploše stavby, však byla odtěžena nehlášenou stavební aktivitou, což se odráží i na stavu výzkumu, kdy byly prozkoumány pouze báze nehlubších objektů (suterény, vstup do lochu).

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Ulice J. Staši (Straže), Třída Svobody (Straže). Neuzeit. Siedlung – Dorf. Rettungsgrabung.

ZUBŘÍ (OKR. VSETÍN)

„Hodorf“, „Vyšová“. Vrcholný středověk. Zaniklá osada. Povrchový průzkum.

Trať Hodorf se nachází na zalesněném jižním svahu Veřovických vrchů, asi 5 km severně od centra obce Zubří. Její název připomíná existenci zaniklé středověké osady, která je v těchto místech několikrát zmiňována v písemných pramenech. Vzhledem k odlehlosti místa a soustavnému zalesnění zde dosud nebyl prováděn archeologický výzkum, který by jednoznačně potvrdil přítomnost osady a její přesnou polohu. Díky příznivé náhodě se zde však podařilo provést povrchové průzkumy a získat několik fragmentů středověké keramiky, která koresponduje s písemnými záznamy a do značné míry indikuje přítomnost středověkého osídlení.

Dnešní název Hodorf se vztahuje k horskému průsmyku západně od vrchu Krátká (767 m n. m.) na hřebeni Veřovických vrchů. Toto místo je nejen přirozenou křižovatkou horských stezek (dnes především turistických cest), ale nachází se zde i několik vodních zdrojů. Především zde pramení Hodorfský potok, který stéká k jihu a dále protéká Zubřím. Zatímco terén severně od hřebene klesá příkře dolů a je pro osídlení zcela nevhodný, jižní strana je o poznání mírnější a od severu částečně chráněná vrcholky hřebene. Samotný průsmyk tvoří nevelkou, poměrně rovnou plochu mezi oběma svahy. Spolu s dostatkem vody z potoka zde tak vzniká relativně vhodné místo k osídlení.

Díky lesním pracím na jižním svahu hřebene byla v korytu potoka a jeho okolí na několika místech stržena část porostu i se svrchní vrstvou zeminy, a tak zde bylo možné provést povrchový průzkum. Jak se ukázalo, svrchní vrstva zeminy je v tomto prostoru

poměrně tenká (většinou 20–40 cm) a hned pod ní se nachází skalní podloží. Koryto potoka však zůstává prozatím bez nálezů.

První dva nálezy středověké keramiky pocházejí z prostoru asi 100 m jižně od průsmyku, přibližně z místa, kde pramení potok a kde se dnes nachází spleť několika lesních cest (GPS: 49.5160753N, 18.0964603E). Prvním je drobný, zřejmě redukčně pálený fragment výdutě o rozměrech 3,5 × 2,5 cm světle šedé barvy. V těstě je patrná přítomnost písčitého ostřiva a na povrchu je možné pozůstatky výzdoby – dvě paralelní vodorovné rýhy. Druhým je nepatrný střep o rozměrech asi 1,5 × 1 cm cihlově červené barvy, jehož vnitřní strana je upravena žlutohnědou glazurou.

Třetí, prozatím asi nejdůležitější, je nález části okraje nádoby, pocházející z vývratu smrku v prostoru průsmyku, asi 30 m severozápadně od dnešní křižovatky (GPS: 49.5171203N, 18.0965822E). Nalezený okraj se dochoval jen jako malý úlomek o rozměrech přibližně 3,5 × 2,5 cm. Barva keramického těsta je na lomu černá, zatímco povrch je cihlově červený bez další úpravy a jedná se tedy nejspíš o keramiku pálenou redukčním výpalem s oxidačním přezahem. Na lomu jsou též zřetelná drobná zrníčka ostřiva (písku).

Nalezené střepy svým charakterem odpovídají vrcholně středověké keramice v této oblasti, tj. např. souborům z hradů Starý Jičín (12 km SZ), Šošťtýn (9 km SV), ale také nálezům z nedalekého rožnovského hradu (7 km J). Obě místa nálezů pak od sebe leží asi 120 m vzdušnou čarou a napovídají alespoň část rozsahu dřívějšího osídlení v daném prostoru.

Zaniklá vesnice Hodorf nebo Hochdorf je uváděna v písemných pramenech na počátku 16. století jako pustá a nacházet by se měla na trati „Hodorf“ severně od Zubří (Hosák 2004, 678, 680). Tato vesnice snad souvisí s vesnicemi Vyšová a Nová Vyšová, které jsou v písemných pramenech uváděny k roku 1348 (Nekuda a kol. 2002, 140). Z výše uvedených záznamů lze předpokládat existenci osídlení Hodorfu někdy ve 14. a 15. století. Tomu odpovídá i charakter nálezů, které by tak mohly být jedním z prvních archeologických důkazů, potvrzujících existenci zaniklé osady.

Jan Anlauf, Šárka Anlaufová

Literatura

Hosák, L. 2004: *Historický místopis země Moravsko-slezské*. Praha: Academia.

Nekuda, V. a kol. 2002: *Okres Vsetín. Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. Valašské Meziříčí: Hvězdárna.

Resumé

Zubří (Vsetín District), “Hochdorf”, “Vyšová”. Surface survey in 2017. Finding of medieval ceramics (fragments). It seems they come from extinct medieval settlement known from written records.

Obr. 84. Zubří. Zlomek okraje nádoby.
Fig. 84. Zubří. A pottery fragment.

ŽERANOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Intravilán, parc. č. 1, 669, 3/4. Novověk. Zámek.
Záchranný výzkum.

Lokalizace nálezu: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-15,
v okolí bodu 27/309 mm od Z/J s. č.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu bylo dokumentováno výkopem obnažené zdivo zámku. Z hlediska jeho složení se jednalo hlavně o zdivo smíšené, přičemž v jednotlivých úsecích se měnil poměr zastoupených komponent (cihla, kámen). Ke stavbě byl použit převážně menší lomový kámen. Ojedinelé kusy větších opracovaných kamenů patrně souvisí se starší stavební fází, po jejímž zániku byly sekundárně použity při mladší přestavbě. Přítomnost zbytků omítek na obnažené části zdiva napovídá o jiné úrovni původního terénu. Bohatému stavebnímu vývoji napovídají předzáklady a výběžky zdív, které byly sledovány v různých částech obvodu zámku. Bližší interpretace těchto stavebních prvků bude možná až po průzkumu zdiv po odstranění omítek. Ve výkopech pro kanalizaci byly sledovány novověké navážky. Ty se ve východní části skládaly ze zlomků stavební sutě (zlomky cihel, vrstva břidlicové krytiny, zlomky kamenů a omítek) výrazně promísených zeminou. V nejhlubším výkopu v J části stavby do-

sahovaly novověké hlinité navážky hloubky až 3 m. JZ část kanalizace procházela vrstvou stavební sutě (zlomky cihel, kamenů, omítky), které patrně souvisí s destrukcí JZ části zámku. Výkopy na nádvoří doložily přítomnost stavební sutě s vysokým podílem rozměrných pískovcových kamenů. V jižní části lokality byla výkopem pro kanalizaci narušena původní stoka. Jednalo se o cihlami vyzděnou stoku ležící na maltovém lůžku. V její jižní části byl překlad tvořen pískovcovým blokem, zatímco její severní část měla překlad tvořený dřevěnou deskou. Tato stoka byla dle zjištěné situace zahlobena do vrstvy sutě. Výzkumem nebyly zachyceny žádné prvky, které by se daly jednoznačně spojit se středověkým vývojem lokality. Pro další vyhodnocení zjištěných situací je nutné tyto poznatky srovnat s výsledky stavebně-historického průzkumu.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Žeranovice (Bez. Kroměříž), gebauter Teil der Gemeinde, Parz. Nr. 2, 3. Neuzeit. Schloß. Rettungsgrabung.

ŽERANOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Nad Svodnicí“. Středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalitu vymezují souřadnice GPS
1 : 49.2973767N, 17.6115700E, 2 49.2967750N,
17.6129917E, 3 : 49.2969500N, 17.6131847E,
4 : 49.2974678N, 17.6119511E.

Během záchranných archeologických prací na stavbě silnice R4901 Hulín – Fryšták byly na hranici katastrů Horního Lapače a Žeranovic objeveny relikty osady datované do období středověku. Archeologické práce zde probíhaly v červenci a srpnu roku 2017.

Lokalita se nachází na mírném svahu kopce orientovaného ve směru V–Z na levém břehu bezejmenného potoka, který se v těchto místech vlévá do potoka Žeranovka. V malém údolíčku, v místech kde se oba potoky spojují, se na povrchu objevují prameny spodní vody a terén je mírně bažinatého rázu.

Plocha výzkumu o délce 150 m a šířce cca 115 m byla skryta těžkou technikou a to tak, že hlína byla shrnuta na jednu hromadu podél prostřední, delší, osy výzkumu. Archeologické objekty byly objeveny na severní straně výzkumu, na svahu kopce, nad vodotečí. Celkem zde bylo prozkoumáno 23 archeologických objektů, mezi nimi také relikty čtyř polozemnic.